

Beslut

**efter kvalitetsgranskning i ämnet slöjd i grundskolans
högstadium vid Fässbergsskolan i Mölnads kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Fässbergsskolan. Syftet med denna tematiska kvalitetsgranskning är att granska vissa kvalitetsaspekter i ämnet slöjd i grundskolans högstadium.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Fässbergsskolan i följande utsträckning:

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Eleverna ges i hög utsträckning möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna.

Uppföljning

Huvudmannen ska **senast den 9 december 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån det identifierade utvecklingsområdet. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2025:12689) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Inom denna frågeställning granskas om eleverna får ett aktivt lärarstöd genom hela arbetsprocessen som ger dem möjligheter att utveckla idéer samt utveckla och använda strategier. Vidare granskas om undervisningen är stimulerande, motiverande och utmanande samt om eleverna löpande och tillsammans med läraren får möjlighet till reflektion över process och resultat.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Processinriktat lärarstöd

Granskningen visar att lärarstödet i slöjdundervisningen är processinriktat och sker genom dialog i form av formativ respons.

Lärarstödet är utformat så att eleverna kan utveckla idéer och använda olika strategier för att lösa en uppgift. Lärarna uppger i intervju att en arbetsprocess ofta inleds med att läraren har en genomgång om det arbete eleverna ska göra och visar i samband med det olika inspirationskällor för eleverna i form av elevexempel eller bilder. Lärare i båda materialinriktningar beskriver att elevernas idéutveckling och överväganden i arbetet är viktiga delar och något de i undervisningen lägger mycket tid på. En lärare ger exempel på att eleverna i årskurs 7 först får göra en analys av olika stilar och därefter flera skisser kopplade till stilanalysen, detta i arbetet med en figur i trä. En annan lärare uppger att eleverna i årskurs 9 får arbeta i lera för att visualisera sitt föremål innan de framställer det. Även elever berättar att de i båda materialinriktningar ska göra skisser och fundera kring design på sitt föremål. När skissen är klar och godkänd av lärare kan de påbörja arbetet med föremålet. Ett annat

exempel på idéutveckling och överväganden är att elever i årskurs 9 ska göra ett inspirationskollage utifrån ett tema när de skapar ett klädesplagg, där de även beskriver vem plagget ska vara till. Såväl lärare som elever beskriver att elever löpande får stöd i att pröva och ompröva olika tillvägagångssätt för att lösa en uppgift på. En elev berättar att hen för närvarande håller på att sy ett par shorts med ett broderi på men att hen råkade sy fel under en lektion så det blev ett hål i dem. Eleven berättar att hen fick stöd av läraren med att hitta en ny strategi för att lösa problemet.

Lärarna ger eleverna löpande stöd och återkoppling under pågående arbetsprocess. Lärarna beskriver att de stödjer elever på olika sätt med olika typer av instruktioner och har skapat eget material såsom bildstöd, checklistor och filmer till eleverna. En lärare säger att alla elever får samma instruktioner i början av arbetet eftersom alla ligger på samma steg, men därefter anpassas stödet från lärarna beroende på hur det går för eleverna. I Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att lärarna uppmuntrar elever att ta del av olika instruktioner och att lärarna sedan stöttar eleverna att komma vidare i arbetet, utveckla sina föremål och till exempel inte fastna i ett moment för länge. Elever beskriver i intervju att de får stöd på olika sätt av sina lärare. Exempelvis kan lärare visa hur de kan lösa ett moment innan de får försöka själva. Detta bekräftas i en av Skolinspektionens lektionsobservationer där läraren löpande rör sig runt i salen och för en dialog med elever genom att exempelvis fråga hur det går samt hur de tänker. Läraren visar och instruerar också hur eleverna kan lösa olika moment så som hur ett träföremål oljas in eller hur pelarborren ska användas på rätt sätt. Eleverna får sedan pröva själva. Elever berättar också att lärarna brukar stanna kvar för att se efter så att eleverna har förstått och ger återkoppling på om det blir rätt när de försöker själva. Exempelvis kan lärare säga att "det här hade du kunnat göra bättre" eller att "du hade kunnat slipa mer för att få det lenare".

Utmanande undervisning

Granskningen visar att undervisningen är motiverande och utmanande samt att arbetsformerna varierar.

Undervisningen är utformad så att eleverna oavsett kunskapsnivå stimuleras till utveckling. Lärare berättar att elever till stor del följer samma instruktioner och tillverkar liknande föremål men att det finns olika svårighetsgrad i arbetet. En lärare berättar att eleverna i årskurs 9 arbetar med borstbindning och gör en valfri typ av borste. Eleverna kan i det arbetet variera svårighetsgraden gällande till exempel val av material, hur konstruktionen ska se ut eller om det ska vara dekor på. En annan lärare lyfter fram att föremålet är en biprodukt av arbetsprocessen som är det viktigaste och att eleverna i själva framställandet av ett föremål kan arbeta på olika nivåer. Elever berättar att de kan arbeta med enklare och svårare

uppgifter, så som när de arbetade med armband i metall och det var enklare att göra ett armband med större ringar jämfört med ett med mindre ringar. En elev uppger att de ska brodera något på ett plagg som de ska sy i årskurs 9, och att broderiet kan vara av olika svårighetsgrad. Vidare berättar lärare att de visar att de har höga förväntningar på eleverna genom att bland annat visa fina elevarbeten för eleverna och då förmedla både uttalade och gestaltade förväntningar. Lärare uppger också att dialogen mellan lärare och elev är viktig och att läraren genom den kan visa sina förväntningar på eleverna. Elever beskriver att lärarna har höga men rimliga förväntningar och en elev exemplifierar med att lärarna tycker att eleverna själva ska försöka lösa problem i arbetet eftersom de tror att eleverna kan klara det. Därutöver uppger lärare att de låter eleverna pröva och välja olika material när de arbetar med föremål i årskurs 9, så som olika typer av trämaterial och tyg.

Arbetsformerna varierar så att eleverna får möjlighet att samarbeta med andra elever för att dela erfarenheter och utveckla lärandet. Lärare och elever beskriver att även om eleverna mest arbetar självständigt, så förekommer styrda arbeten i grupp. Till exempel ska eleverna i årskurs 9 göra ett inspirationskollage i grupp och i uppstarten av ett arbete i årskurs 7 ska eleverna göra en analysuppgift tillsammans. Därutöver uppmuntrar lärarna eleverna att ta hjälp av varandra. En lärare uppger att om eleven kan lära ut något till andra elever så har eleven lärt sig det den ska. Även eleverna berättar att de hjälper varandra under lektionerna och att lärare uppmuntrar och uppmanar till det. Detta bekräftas i Skolinspektionens lektionsobservationer där läraren i materialinriktningen textil visar en elev hur hen ska göra ett visst moment. Därefter säger läraren till eleven och en annan elev att de får visa varandra hur de ska göra eftersom de befinner sig vid samma steg. I en annan observation ber läraren en elev som precis oljat in sitt träföremål, att vid behov hjälpa en annan elev med det.

Reflektion över process och resultat

Granskningen visar att undervisningen innehåller moment där eleverna löpande reflekterar över arbetsprocessen och resultat tillsammans med lärare.

Lärare ställer löpande frågor till eleverna och låter dem utvärdera och bedöma resultatet av sitt arbete. Det framgår av lärarintervjun liksom av Skolinspektionens lektionsobservationer att lärarna kontinuerligt ställer reflekterande frågor om arbetsprocessen, exempelvis hur det går och hur eleverna tänker i sitt arbete. En lärare uppger att eleverna under processen får testa tekniker på en provbit, reflektera kring det tillsammans med läraren och sedan besluta hur de vill arbeta vidare. Lärarna beskriver också att de på ett planerat sätt låter eleverna reflektera under arbetets gång. Exempelvis uppmanas vissa elever ta foto och svara på frågor efter varje

lektion medan andra elever ska göra på liknande sätt vid några tillfällen per termin. Vissa elever berättar att de inte upplever att de reflekterar så mycket under lektionerna men att de får reflektera i loggboken som de använder regelbundet. Läraren kan även ställa frågor till elever i loggboken som de ska svara på. Vidare berättar elever att de i slutet av ett arbete ska skriva en utvärdering som handlar till exempel om vad som var enkelt, vad som var svårt och vad de tycker om arbetet. Lärare beskriver att de tar del av både elevernas löpande reflektioner och utvärderingen och att elever får en kort återkoppling, muntligt eller skriftligt, på dessa.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning undervisningens innehåll bidrar till att eleverna utvecklar kunskaper om material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vidare granskas om undervisningen utformas så att eleverna får möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och hur de kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna ges i hög utsträckning möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Material- och metodkunskap utifrån hållbar utveckling

Granskningen visar att undervisningen ger eleverna fördjupad förståelse och kunskap om olika material och olika slöjdmetoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att få kunskaper om olika materials egenskaper samt hur dess ursprung och framställning påverkar på miljön. Av inkommen dokumentation från huvudmannen framgår att miljöfrågor och materialkunskap är en del av läsårsplaneringen. Lärare som undervisar i materialinriktningen textil berättar att de undervisar om bomull, polyester och olika typer av garner bland annat i samband med ett återbruksprojekt i

årskurs 8. I årskurs 9 får eleverna välja material själva och sedan ta fram information om materialet samt reflektera kring miljöpåverkan. Lärare i materialinriktningen trä och metall går exempelvis igenom materialet furu i årskurs 7, eftersom de då arbetar med det. I årskurs 9 går lärare igenom flera olika träslag och dess påverkan på miljön. Eleverna får då kunskaper om olika hållbarhetsfaktorer så som exempelvis transporter. Även rektorn bekräftar i intervju att lärare arbetar med miljö och hållbarhet i undervisningen och samtalar med eleverna om materials ursprung och egenskaper. Elever beskriver att lärare undervisar om olika materials egenskaper samt dess påverkan på miljön. Exempelvis berättar en elev om att lärare har gått igenom olika träslag så som furu, ek, bok och björk och att läraren samtalat om skövling av skog. Elever beskriver även att lärare gått igenom olika textila material som bomull kopplat till miljö, transporter och arbetsvillkor.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att få kunskaper om olika slöjdmeter som bidrar till slöjdprodukter som är användbara, välgjorda eller håller länge. Lärarna beskriver att de samtalar med eleverna om vikten av att framställa föremål som är användbara, hållbara och av god kvalitet. En lärare berättar att eleverna får bedöma arbeten av sämre kvalitet och hitta några saker som inte är bra. Det kan handla om att träet inte är slipat ordentligt, är slarvigt uppmätt eller har ojämn yta. Vid en av Skolinspektionens lektionsobservationer visar en elev en toffel som hen sytt för läraren. Läraren synar föremålet och frågar om eleven är nöjd och om eleven har fäst trådarna ordentligt. Eleven svarar nej och läraren uppmanar då eleven att fästa sömmen noggrannare så att den inte går upp. Elever beskriver i intervju att de uppmuntras av lärare att arbeta noggrant och fokusera på kvalitet så att föremålen de gör kan användas. Enligt elever kan det handla om att slipa mer för att färgen ska fästa bättre och föremålet hålla längre. En elev uppger att lärarna i en årskurs går igenom olika sömmar och vad de ska användas till för att få mer hållbara sömmar.

Reflektion och val under arbetsprocessen utifrån ett hållbarhetsperspektiv

Granskningen visar att eleverna får reflektera över olika val utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen ger eleverna möjlighet till reflektion över hur det egna arbetet kan påverka miljön. Av inkommen dokumentation från huvudmannen framgår att lärare i sin planering inkluderar att elever ska reflektera kring hållbarhetsfrågor och resurshushållning. Lärarna beskriver i intervju att resurshushållning är en del av undervisningen och att de samtalar med eleverna om att använda resurser på ett sparsamt sätt och att återbruka material. Exempelvis uppger lärare att de utformat

undervisningen så att eleverna inte ska slösa på material genom att eleverna får göra projekt där en mindre mängd material går åt. En lärare i materialinriktningen trä och metall berättar att hen har en genomgång för eleverna om resurs- och avfallshantering. Vidare framgår att lärare i materialinriktningen textil arbetar med återbruk i undervisningen, exempelvis har elever fått samla in gamla tröjor och jeansstyng för att återanvända till nya föremål. En lärare i materialinriktningen textil berättar att hen visar elever en film om återbruk och eleverna får sedan reflektionsfrågor som till exempel handlar om hur mycket kläder som slängs och att inte slänga tyg i onödan. Lärare uppger också att eleverna i årskurs 9, utifrån ett hållbarhetsperspektiv, får välja vilket material de vill arbeta med. Rektorn bekräftar i intervju att lärare arbetar med att återvinna material, de samlar till exempel ihop äldre kläder som de gör om och har spillådor i båda materialinriktningar för eleverna att använda. Elever berättar att lärarna förmedlar att de inte ska slösa på material och tänka på det i sitt arbete. Enligt elever har lärare undervisat om återvinning och lärare samtalar exempelvis också med eleverna om att använda spillbitar, att såga i kanten av en träbit istället för mitt i och klippa i kanten av tyget för att inte slösa. Elever berättar att de kan välja att använda återbrukat material så som jeansstyng eller spillbitar i sitt arbete. En elev uppger att de i undervisningen fått lära sig laga sprickor i trä.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning rektorn organiserar skolans jämställdhetsarbete kopplat till slöjdämnet. Vidare omfattar granskningen lärarnas arbete med jämställdhet i slöjdundervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Granskningen visar att rektorn organiserar slöjdämnet så att elever oavsett kön möts och arbetar tillsammans.

Rektorn ser till att flickor och pojkar möts i slöjdundervisningen. Av intervju med rektorn liksom av inkommen dokumentation från huvudmannen framgår att eleverna i högstadiet får prova på båda slöjdinriktningar terminsvis. Rektor beskriver att hen skapar organisatoriska förutsättningar för jämställdhet genom att eleverna inte får välja materialinriktning utan att flickor och pojkar får arbeta med både hårda och mjuka material växelvis, samt genom könsblandade grupper. Lärare uppger att mentorerna och arbetslagen gör slöjdgrupperna för att de ska fungera så bra som möjligt, där en parameter är att det ska vara både flickor och pojkar i grupperna. Av intervju med lärare framgår att alla elever får möjlighet att prova metall, textil, trä och andra material samt även möjlighet att prova en kombination av material. Lärare ger exempel på att elever får kombinera metall och trä, plast och textiltråd, hästhår och trä och olika typer av tyger.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Granskningen visar att lärarna endast i viss utsträckning lyfter föreställningar och normer om kvinnligt och manligt med eleverna.

Lärarna utmanar eleverna i deras val av material och metod utifrån ett icke-könstraditionellt perspektiv, men samtalar endast till viss del med eleverna om olika föreställningar om kvinnligt och manligt. Lärarna uppger i intervju att de arbetar för att motverka könsmonster genom styrda arbeten. I årskurs 8 ska eleverna göra ett metallarmband, vilket enligt lärarna är ett

föremål de medvetet har valt ut utifrån ett jämställdhetsperspektiv då det passar både flickor och pojkar. Lärare beskriver att de bestämmer vad eleverna ska ha för utgångspunkter i arbetet för att både flickor och pojkar presterar bättre när de har ett bredare utbud att utgå ifrån. En lärare beskriver att de i arbetet med en figur i trä i årskurs 7 delvis styr arbetet från idéfasen och framåt genom att eleverna får förhålla sig till vissa teman. Enligt läraren medför det att eleverna väljer mindre stereotypa arbeten, exempelvis att pojkarna inte bara väljer att tillverka föremål med fotbollstema. Dock kan lärarna i intervju ge få konkreta exempel på hur de i undervisningen reflekterar över och diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna. Ett exempel som lärare ger är att de har samtalat med elever om vilka typer av föremål som kan tilltala flickor respektive pojkar. Enligt en lärare är deras val av planering och styrda upplägg i slöjden i sig ett ifrågasättande av normer och lärare behöver därför inte ta upp frågorna muntligt med eleverna. Elever beskriver i intervju att de inte har uppfattat att lärarna samtalat med dem om jämställdhetsfrågor. Däremot beskriver både rektorn, lärare och elever att lärarna bemöter flickor och pojkar likvärdigt och att pojkar och flickor har samma förutsättningar i slöjdundervisningen.

Identifierat utvecklingsområde

Utvecklingsområde 1

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna.

Av läroplanen framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.¹

¹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärare endast till viss del lyfter och diskuterar frågor kopplat till jämställdhet med eleverna i slöjdundervisningen. Genom att synliggöra och diskutera traditionella könsmonster samt utmana de föreställningar som flickor och pojkar kan ha, ges eleverna möjlighet att utveckla en ökad medvetenhet om könsbundna normer. Detta kan i sin tur bidra till att motverka begränsningar i deras vardag och i framtida val, exempelvis vad gäller utbildning och yrkesinriktning.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärare löpande reflekterar och diskuterar olika frågor kring jämställdhet utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt. Skolverket har material som kan användas i detta arbete.²

På Skolinspektionens vägnar

X Christina Wallin

Beslutsfattare
Signerat av: Christina Wallin

X Åsa Pleiner

Föredragande
Signerat av: Åsa Pleiner

I handläggningen av ärendet har även utredaren Tora Andersson deltagit.

² [Aktivt jämställdhetsarbete i skolan - Skolverket](#) hämtad 2026-06-16

Bilaga 1: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Fässbergsskolan den 26 och 27 maj 2026. Besöket genomfördes av utredarna Åsa Pleiner och Tora Andersson.

Skolenheten är en kommunal skola verksam i Mölndals kommun med grundskola, årskurserna 4-9. Årskurserna 4-6 ingår inte i granskningen. På skolenheten går cirka 590 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Två lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med rektorn
- Dokument som begärts in från huvudmannen

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska vissa kvalitetsaspekter i undervisningen i ämnet slöjd i grundskolans högstadium. Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram inom de olika frågeställningarna.

Granskningens frågeställningar

1. I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?
2. I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?
3. I vilken utsträckning omfattas slöjdamnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Kvalitetskriterier

Processinriktat lärarstöd

Lärarstödet är processinriktat så att eleven visas på möjliga alternativ för att kunna utveckla idéer samt utveckla och använda olika strategier för att lösa sin arbetsuppgift.

Lärarstödet är stöttande och innehåller dialog i form av formativ respons under arbetsprocessen.

Utmanande undervisning

Undervisningen är motiverande och utmanande så att alla elever, oavsett nivå i kunnande, stimuleras till utveckling.

Arbetsformerna varierar mellan individuellt arbete och arbete i par eller grupp så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Reflektion över process och resultat

Undervisningen innehåller moment där eleverna löpande uppmanas att, tillsammans med lärare, reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, i syfte att främja utveckling av handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

Material- och metodkunskap

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna en fördjupad förståelse av olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna kunskap om slöjdmeter för framställning av funktionella och hållbara slöjdprodukter.

Reflektion och val under arbetsprocessen

Undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och välja hur de i den egna slöjdprocessen kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Rektor organiserar slöjdämnet så att elever, oberoende av könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Läraren reflekterar och diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna.

Läraren arbetar inom undervisningen för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionellt perspektiv i val av material och metod.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.³

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁴ Vidare ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.⁵

Av skollagen framgår vidare att alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.⁶

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.⁷

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd.⁸ I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan ska:

³ 26 kap. 20 § skollagen.

⁴ 1 kap. 4 § skollagen.

⁵ 1 kap. 5 § skollagen.

⁶ 3 kap. 2 § skollagen, se även 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen gällande extra anpassningar och särskilt stöd.

⁷ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

⁸ 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

- erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt
- ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.

Lärarna ska:

- sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.⁹

Undervisningen i ämnet slöjd ska enligt kursplanen syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska bland annat:

- ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar
- ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck
- ges förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet
- ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande.¹⁰

Det centrala innehållet i slöjd för årskurs 7–9 består av följande tre delar: Slöjdens material, verktyg och hanterverkstekniker, slöjdens arbetsprocesser samt slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling. Innehållet i undervisningen inom ”slöjdens arbetsprocesser” handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det

⁹ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁰ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.¹¹

När det gäller kunskaper om hållbar utveckling framgår i läroplanens första del avseende skolans uppdrag att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Genom ett miljöperspektiv får eleverna möjligheter att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.¹²

Vidare anges i kursplanen för slöjd att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. En del av det centrala innehållet för årskurs 7–9 handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.¹³

Avseende skolans jämställdhetsarbete och jämställdhetsperspektiv i undervisningen framgår följande i läroplanens första del. Skolan ska:

- aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹⁴

Vidare framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Skolan ska också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska

¹¹ Ibid.

¹² Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹³ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

¹⁴ Lgr22, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter.¹⁵

I läroplanens andra del anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska:

- bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet
- utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Läraren ska:

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.¹⁶

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.¹⁷ Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov.¹⁸ På skolenhetsnivå ansvarar rektorn för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.¹⁹

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorn:

- har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen
- ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna
- har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och

¹⁵ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹⁶ Lgr22, 2.1 Normer och värden.

¹⁷ 2 kap. 9 § skollagen.

¹⁸ 2 kap. 10 § skollagen.

¹⁹ Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²⁰

²⁰ Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.